

Магістр 2 року навчання
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Анотація. Розглянуто проблему інформаційного забезпечення діяльності підприємства з обліку та аналізу. Визначено особливості обліково-аналітичної інформації підприємства. Досліджено зміст облікових та позаоблікових джерел інформації.

Аннотация. Рассмотрена проблема информационного обеспечения деятельности предприятия по учету и анализу. Определены особенности учетно-аналитической информации предприятия. Исследовано содержание учетных и внеучетных источников информации.

Annotation. The article considers the problem of enterprise information provision on accounting and analysis. The features of accounting and analytical information are analyzed. The content of accounting and other sources of information has been researched.

Ключові слова: інформація, інформаційне забезпечення, облікова інформація, аналітична інформація.

В умовах ринкової економіки інформація є одним з основних і найбільш дорогих ресурсів. Своєчасне забезпечення підприємства необхідною інформацією – основна умова його ефективного функціонування в ринковому конкурентному середовищі.

У сучасних умовах інформаційний ресурс розглядається підприємством як основа для формування та розвитку фінансових, матеріальних, людських та інших ресурсів. Нерідко базою управлінських рішень є неповна і несвоєчасна інформація. Отже, підвищення ефективності управлінської діяльності за рахунок удосконалення інформаційного забезпечення управління стає одним із напрямів удосконалення діяльності підприємства в цілому.

Питання інформаційного забезпечення обліку та аналізу діяльності підприємства, ролі інформації у процесі прийняття управлінських рішень є предметом досліджень Ковалев Р. А., Телешуна С. О., Дегтяря А. О. та ін.

Економічна інформація досить неоднорідна, вона має складну схему взаємозв'язків окремих її видів. Різновидами економічної інформації є облікова інформація та інформація аналізу господарської діяльності, яким притаманні як спільні властивості, так і низка специфічних особливостей.

Так, обліково-аналітична інформація є основою для прийняття рішень з організації, планування й регулювання господарської діяльності підприємства. Особливості облікової інформації залежать від видів обліку – оперативний, бухгалтерський, статистичний; форм бухгалтерського обліку – таблично-автоматизована, діалогова, безпаперова; від джерел та методів формування змінної та умовно-постійної інформації, алгоритму їх машинної обробки. Облікові дані відображають фактичний стан виробничо-господарської діяльності підприємства та є інформаційною моделлю виробництва. Крім відображення дійсного стану об'єкта, на облікову інформацію покладається й ретроспективна функція, що потребує тривалого зберігання цієї інформації (у вигляді форм бухгалтерської звітності). Кінцеві дані є результатом розв'язання облікових задач зі знаходження зведено-підсумкових величин за встановленими групувальними ознаками, для чого реалізуються арифметичні та логічні операції, операції сортування інформації.

Аналітична інформація відрізняється від облікової. Дані для аналізу беруть з одного або кількох різновидів економічної інформації (планової, облікової, нормативної, прогнозної). Факторний аналіз обмежує джерела формування інформації для аналізу господарської діяльності одним різновидом даних, тому первинне формування такої інформації залежить від низки причин, основними з яких слід вважати вид аналізу господарської діяльності, а також цілі аналізу та його завдання. Аналітична інформація нагромаджується, зберігається та використовується відповідно до планів та програм аналітичної роботи на підприємстві згідно з визначеною організаційною формою.

Усі джерела обліково-аналітичної інформації можна розкласифікувати таким чином:

облікові та позаоблікові [1, с. 102]. До облікових джерел відносять інформацію статистичного, бухгалтерського, оперативного обліку та звітності, планові та нормативні дані, на підставі яких виконується розрахунок та аналіз абсолютних показників господарської діяльності підприємства. До позаоблікових джерел інформації відносяться: закони держави, укази президента, постанови уряду і місцевих органів влади, накази вищих органів управління, акти ревізій та перевірок, накази і розпорядження керівників підприємства; договори, угоди, рішення арбітражу і судових органів, рекламації; рішення загальних зборів колективу, ради трудового колективу підприємства в цілому або окремих його

робочого часу; усна інформація, що отримана під час зустрічей з членами свого колективу або представниками інших підприємств [1, с. 104];

облікові джерела інформації можна розмежувати щодо її відкритості та основних користувачів на: інформацію фінансового обліку, яка узагальнюється у фінансовій звітності, а також інформацію управлінського обліку, що фіксується у внутрішній звітності підприємства;

облікову інформацію можна згрупувати в окремі групи, виділяючи: обліково-економічну інформацію та обліково-аналітичну. У свою чергу, обліково-економічну інформацію доцільно розділити на:

обліково-фінансову (активи, капітал, зобов'язання, дохід, витрати, фінансовий результат: прибуток або збиток);

обліково-аналітичну (її об'єктом є конкретні ресурси в їх фізичній формі та розрахункові відносини);

обліково-податкову (валовий дохід, валові витрати); обліково-управлінську (інформація за видами витрат, за центрами відповідальності);

обліково-правову ("облікова політика", "робочий план рахунків"). Обліково-аналітична інформація та відповідні облікові категорії як локальні інформаційні системи є найбільшою групою в наведеній класифікації. Тому її, у свою чергу, також можна поділити на такі підгрупи:

господарські засоби або елементи структури активів, наприклад, основні засоби, нематеріальні активи тощо;

елементи структури власного капіталу, наприклад, статутний капітал, нерозподілений прибуток;

елементи структури зобов'язань, наприклад, поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги;

складові доходу, витрат, прибутку або збитку; показники прибутковості (рентабельність) або збитковості;

показники обертання елементів активів, зобов'язань, власного капіталу;

показники ефективності використання матеріальних, трудових, інформаційних ресурсів суб'єкта господарювання, наприклад, капіталовіддача, продуктивність праці;

натуральні, трудові показники, наприклад, реалізація продукції у натуральних показниках;

показники, які характеризують взаємозв'язки наведених показників, наприклад, співвідношення обертання дебіторської та кредиторської заборгованостей;

за джерелами надходження обліково-аналітична інформація поділяється на зовнішню та внутрішню. До зовнішніх джерел інформації можна віднести: видання центральних та регіональних органів управління статистики України (у них наводяться середньогалузеві показники за окремими напрямками діяльності); періодичні офіційні видання державних органів та структур, видання Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, відомчі збірники, що містять інформацію про фінансові та економічні показники; офіційні сайти державних структур, комітетів та міністерств, на яких публікується річна фінансова звітність тощо. Внутрішніми джерелами є дані фінансового та управлінського обліку.

Подана класифікація джерел обліково-аналітичної інформації є основою для характеристики інформаційного забезпечення, від якої, у свою чергу, залежить прийняття ефективних управлінських рішень. У ході визначення обсягу, структури і якості інформаційно-аналітичного забезпечення слід орієнтуватися саме на характеристики облікових, планових, нормативно-довідкових, звітно-статистичних та інших видів інформації, оскільки їх традиційне змістове визнання в умовах формування ринкових відносин суттєво змінюється.

Наук. керівн. Салун М. М.

Література: 1. Бердникова Т. Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия : учеб. пособ. / Т. Б. Бердникова. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 215 с. 2. Артамонова І. Л. З досвіду впровадження автоматизованої системи реєстрації / І. Л. Артамонова // Секретарська справа. – 2006. – № 3 – С. 23–26. 3. Козлова С. П. Бухгалтерський облік в організаціях / С. П. Козлова. – К. : Либідь, 2005. – 720 с. 4. Market-Journal [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.market-journal.com/ecoanaliz/index.html>. – Назва з екрану. 5. Коваль Р. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади / Р. А. Коваль // Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. – Х. : Вид. ХарPI НАДУ "Магістр", 2006. – № 1 (113). – С. 64–72. 6. Телешун С. О. Політична аналітика в системі публічного управління : навч. посіб. / за заг. ред. С. О. Телешуна. – К. : НАДУ, 2008. – 284 с.